

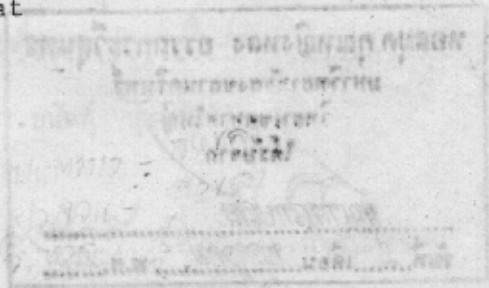
การใช้เวลาและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก
ในจังหวัดสงขลา

Time Utilization and Life Quality Improvement of Small-Scale
Rubber Farmers in Changwat Songkhla

อภิรักษ์ วัฒนรัตน์

Apinan Wathanarat

เลขที่ SHH.B.AA 0116 2535
เลขทะเบียน 030979
- 6 ป.ศ. 2535

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Education Thesis in Community Development Education
Prince of Songkla University

ชื่อวิทยานิพนธ์   การใช้เวลาและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก
 ในจังหวัดสงขลา
 ผู้เขียน   นายอภิรักษ์ วัฒนรัตน์
 สาขาวิชา   ศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาชุมชน
 ปีการศึกษา   2534

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก ที่เกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานที่ทำงานในสวนยาง ลักษณะการขยายยาง รายได้ของครัวเรือนในแต่ละเดือน และจำนวนพื้นที่ทำสวนยาง 2) ประเภทของกิจกรรมที่เกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก ใช้เวลาปฏิบัติหลังจากการขายน้ำยางดิบ หรือทำยางแผ่น และลำดับการใช้เวลาในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ประการของเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก คือ การมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การผลิตและการจัดหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ และการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น 3) เปรียบเทียบความแตกต่างการใช้เวลาส่วนที่เหลือของเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ประการ โดยจำแนกตามสภาพพื้นฐานดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน มีพื้นที่ทำสวนยางไม่เกิน 25 ไร่ จำนวน 330 ราย ในจำนวน 9 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ ในจังหวัดสงขลา การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิด แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยใช้วิธีของทูคี (Tukey)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประเภทของกิจกรรมที่เกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก ใช้เวลาในระดับต่ำบ้าง หลังจากการขายน้ำยางดิบ หรือทำยางแผ่น มี 10 กิจกรรม เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 กิจกรรม คือ ทำงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำสวนยาง ($\bar{X} = 1.51$) ทำงานพัฒนาเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 1.12$) และเยี่ยมญาติ ($\bar{X} = 1.03$) ส่วนประเภทของกิจกรรมที่เกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กไม่ใช้เวลาในการปฏิบัติหลังจากการขายน้ำยางดิบ หรือทำยางแผ่น มี 6 กิจกรรม เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 กิจกรรม คือ รับจ้างทั่วไป ($\bar{X} = 0.37$) รับเหมาก่อสร้าง ($\bar{X} = 0.21$) เล่นการพนัน ($\bar{X} = 0.21$)
2. ความจำเป็นพื้นฐานทั้ง 4 ประการของเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก เรียงลำดับการใช้เวลาในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ($\bar{X} = 0.90$) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ ($\bar{X} = 0.86$) การผลิตและการจัดหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 0.74$) และการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 0.74$)
3. การใช้เวลาส่วนที่เหลือ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุที่ต่างกัน พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการใช้เวลาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นสูงกว่าผู้ที่มีอายุ 20-34 ปี และที่มีอายุ 35-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การใช้เวลาส่วนที่เหลือ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาและประถมศึกษา มีการใช้เวลาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในด้านการมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ด้านการผลิตและการจัดหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. การใช้เวลาส่วนที่เหลือ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต จำแนกตามลักษณะการขายยางที่ต่างกัน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็ก ที่มีลักษณะการขายยางชนิด

ที่ชายน้ำยางแผ่นดิบ มีการใช้เวลาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ด้านการมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะการชายยางชนิดชายยางแผ่นดิบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. การใช้เวลาส่วนที่เหลือเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต จำแนกตามพื้นที่ทำสวนยางต่างกัน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กที่มีพื้นที่น้อยกว่า 13 ไร่ มีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตด้านการผลิต และการจัดหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าที่มีพื้นที่ 13-25 ไร่ ($P = 0.035$) ส่วนด้านการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น ต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.038$)

Thesis Title   Time Utilization and Life Quality Improvement of
                         Small-Scale Rubber Farmers in Changwat Songkhla
Author   Apinan Wathanarat
Program   Community Development Education
Academic Year   1991

ABSTRACT

The purposes of this research were threefold : (1) to investigate the general status of small-scale rubber farmers in terms of age, educational attainment, number of workers in the rubber plantation, mode of rubber selling, family's monthly income, and lot size of rubber plantation; (2) to investigate type of activities following either the selling of rubber latex or the processing of sheet rubber and order of importance of time utilization for life quality improvement in the four basic aspects : (i) adequate housing and good environment, (ii) efficient production of and provision for food, (iii) participation in the way-of-living improvement, and (iv) the uplift of mind and spirit; and (3) to compare the differentiation in the utilization of time remaining from the rubber production activities for all four basic aspects of life quality improvement according to their general background and status. The sampling subjects under study were 330 household heads a 25-rai lot or a smaller size of rubber plantation in 9 Amphoe and 2 King-Amphoe of Changwat Songkhla. In the data collection, the instrument constructed by the researcher was a questionnaire constituting

rating-scale statements and open-ended questions. In the data analysis, the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) was employed for the statistics of percentage, arithmetic mean, standard deviation, a t-test, an F-test, and Tukey's test for multiple variable comparisons.

The research findings were as follows :

1. Following either the selling of rubber latex or the processing of sheet rubber, the first three of 10 common types of activities usually taken part in by small-scale rubber farmers were in an average descending order of importance as follows : any work related to rubber plantation activities ($\bar{X} = 1.51$), and work related to public betterment ($\bar{X} = 1.12$), and paying a visit to relatives ($\bar{X} = 1.03$). However, three out of 6 activities not taken part in by small-scale rubber farmers in an average descending order as follows : general work for wages ($\bar{X} = 0.37$), contracting for construction ($\bar{X} = 0.21$), and gambling ($\bar{X} = 0.21$).

2. Of all four basic needs for life quality improvement, time utilization of small-scale rubber farmers for life quality improvement were in an average descending order as the following : adequate housing and suitable environment ($\bar{X} = 0.90$), participation in the way-of-living improvement ($\bar{X} = 0.86$), efficient production of and provision for food ($\bar{X} = 0.74$), and the uplift of mind and spirit ($\bar{X} = 0.74$).

3. With the differentiation of the subjects' age and the utilization of time remaining from the rubber production activities,

it was found that small-scale rubber farmers who were over 50 years of age significantly utilized more time for the uplift of mind and spirit as life quality improvement than those who were 20-34 years and 35-50 years of age at the .01 level of significance.

4. With the differentiation of the subjects' educational attainment and the utilization of time remaining from the rubber production activities, it was found that small-scale rubber farmers with higher-than-primary education significantly utilized more time for adequate housing and suitable environment, efficient production of and provision for food; for these two the level of significance was at .01, and for participation in the way-of-living improvement the level of significance was at .05.

5. With the differentiation of the subjects' mode of rubber selling and the utilization of time remaining from the rubber production activities for life quality improvement, it was found that small-scale rubber farmers who sold raw sheet rubber and used both modes of rubber selling significantly utilized more time for adequate housing and suitable environment as life quality improvement than those who sold only rubber latex at the .01 level of significance.

6. With the differentiation of the lot size of the rubber plantation, it was found that small-scale rubber farmers with less than a 13-rai lot of the rubber plantation utilized more time for effective production of and provision for food as life quality improvement than those with more than a 13-to-25-rai lot of the rubber plantation ($P = 0.035$), but significantly did utilize less time for the uplift of mind and spirit ($P = 0.038$).